

پاسخ آزمون (۱۰) انسانی - راهبرد ۱ / تاریخ: ۱۴۰۳/۰۱/۱۴ به نام خدا تعداد سوال: ۶۰ / زمان: ۷۵ دقیقه

۱ - گزینه ۱ پارامتر جامعه مشخصه عددی است که توصیف کننده جنبه‌ای خاص از جامعه است و آماره نمونه یک مشخصه عددی است که توصیف کننده جنبه‌ای خاص از نمونه است.

۲ - گزینه ۴ نوع متغیر رشته‌های دو میدانی در المپیک کیفی اسمی است و نوع متغیر رکورد پرتاب نیزه شرکت کنندگان در المپیک کمی فاصله‌ای است.

۳ - گزینه ۳ رتبه دانش آموزان ← متغیر کیفی ترتیبی

۴ - گزینه ۴ تعداد کل لامپها برابر ۳۰۰۰۰ است که تعداد اعضای جامعه آماری محسوب می‌شود. حال از بین آنها ۳۰۰ لامپ به‌طور تصادفی انتخاب شده‌اند. پس عدد ۳۰۰ تعداد اعضای نمونه است لذا:

$$\text{نسبت خواسته شده} = \frac{300}{30000} = \frac{1}{100}$$

دقت کنید که عدد ۳۰ در این سؤال، هیچ نقشی ندارد.

۵ - گزینه ۲ موارد الف، و «ب» کمی نسبتی هستند. مورد «پ» متغیر کمی فاصله‌ای و مورد «ت» متغیر کیفی ترتیبی است.

۶ - گزینه ۴ میزان برق هدر رفته، مدت زمان پرواز، مقاومت لامپ و وزن دانشجویان، همگی از نوع متغیر کمی هستند، ولی رتبه کشورها از نظر بهداشت با آنکه از جنس عدد است، کیفی محسوب می‌شود. چون مثلاً میانگین رتبه‌ها بی‌معنی است.

۷ - گزینه ۱

$$(1) \quad 3 = 12 = \frac{120}{20} = \frac{\text{تعداد دختران کلاس مذکور}}{\text{تعداد کل دانشجویان کلاس مذکور}} = \text{آماره دختران}$$

$$(2) \quad \frac{3}{10} = \frac{300}{1000} = \frac{\text{تعداد پسران دانشکده حقوق}}{\text{تعداد کل دانشجویان دانشکده حقوق}} = \text{پارامتر پسران}$$

در نتیجه بنابر (۱) و (۲) داریم:

$$\Rightarrow \frac{\text{آماره دختران}}{\text{پارامتر پسران}} = \frac{\frac{3}{5}}{\frac{3}{10}} = \frac{3 \times 10}{3 \times 5} = 2$$

۸ - گزینه ۴ دقت شود که کل پسته‌های موجود در مغازه از آن نوع، جامعه آماری به حساب می‌آید، نه ۴ کیلوگرمی که ما قرار است بخریم. (یا شاید نخیریم!)

البته دویست گرم پسته، نمونه به حساب می‌آید.

۹ - گزینه ۴ برای به‌دست آوردن قیمت سهم در سال ۲۰۲۴ داریم:

$$f(t) = C(1+r)^t$$

$$t = 2024 - 2020 = 4, \quad C = 300, \quad r = \frac{20}{100} = 0.2$$

$$\Rightarrow f(4) = 300(1+0.2)^4 = 300 \times 1.747321 \approx 524.2 \text{ تومان}$$

۱۰ - گزینه ۱

$$a_n = 18\left(\frac{1}{3}\right)^{n-1}$$

جمله پنجم دنباله با توجه به جمله عمومی برابر است با:

$$\xrightarrow{n=5} a_5 = 18\left(\frac{1}{3}\right)^4 \Rightarrow a_5 = 18 \times \frac{1}{81} = \frac{2}{9}$$

۱۱ - گزینه ۴ از صورت مسئله می‌توان فهمید که حقوق روزانه‌ی کارگر تشکیل یک دنباله‌ی هندسی با نسبت مشترک $\frac{3}{4}$ می‌دهد.

$$\begin{cases} t_1 = 640 \text{ تومان} \\ t_2 = 640 + \frac{50}{100} \times 640 = 960 \text{ تومان} \end{cases} \Rightarrow r = \frac{t_2}{t_1} = \frac{960}{640} = \frac{3}{2}$$

$$S_n = \frac{t_1(r^n - 1)}{r - 1} \Rightarrow S_5 = \frac{64 \left(\left(\frac{3}{2}\right)^5 - 1 \right)}{\frac{3}{2} - 1} = \frac{64 \left(\frac{243}{32} - 1 \right)}{\frac{1}{2}} = \frac{64 \times \frac{665}{32}}{\frac{1}{2}} = \frac{665 \times 2}{1} = 1330 \text{ تومان}$$

۱۲ - گزینه ۳

با توجه به جمله عمومی دنباله هندسی $a_n = a_1 r^{n-1}$ خواهیم داشت:

$$\frac{a_8}{a_1} = \frac{1}{36} \Rightarrow \frac{a_1 r^7}{a_1 r^0} = \frac{1}{36} \Rightarrow \frac{1}{r^7} = \frac{1}{36} \Rightarrow r^7 = 36 \Rightarrow r = \pm 6$$

$$a_n = 3888 \rightarrow a_1 r^{n-1} = 3888 \rightarrow 3 \times 6^{n-1} = 3888 \Rightarrow 6^{n-1} = 1296 \Rightarrow 6^{n-1} = 6^4 \Rightarrow \begin{cases} n-1 = 4 \\ n = 5 \end{cases}$$

۱۳ - گزینه ۲ در هر دنباله هندسی با جمله اول a_1 و نسبت مشترک r جمله n ام از رابطه $a_n = a_1 r^{n-1}$ به دست می آید.

$$\frac{1}{2}, -1, \dots \Rightarrow a_1 = \frac{1}{2}, r = \frac{-1}{\frac{1}{2}} = -2$$

$$a_5 = a_1 r^4 = \frac{1}{2} (-2)^4 = \frac{-32}{2} = -16$$

طبق صورت سؤال

$$\rightarrow a_n = 16 a_5 \Rightarrow a_n = 16(-16) = -256$$

$$a_n = a_1 r^{n-1} \Rightarrow -256 = \frac{1}{2} (-2)^{n-1} \Rightarrow -512 = (-2)^{n-1}$$

$$\Rightarrow (-2)^1 = (-2)^{n-1} \Rightarrow n-1 = 9 \Rightarrow n = 10 \text{ جمله دهم}$$

۱۴ - گزینه ۲ می دانیم اگر a, b, c جملات متوالی دنباله هندسی باشند، مقدار b واسطه هندسی و $b^2 = ac$ است. پس ابتدا x را به دست می آوریم:

$$(x+3)^2 = x(x+5)$$

$$x^2 + 6x + 9 = x^2 + 5x \Rightarrow x = -9$$

با جایگذاری مقدار $x = -9$ جملات دنباله را به دست می آورید.

$$-9, -6, -4, \dots$$

با توجه به دنباله بدست آمده:

$$a_1 = -9, r = \frac{-6}{-9} = \frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow \text{جمله هفتم: } a_7 = a_1 r^6 = -9 \times \left(\frac{2}{3}\right)^6 = -9 \times \frac{64}{3^6} = -\frac{64}{3^4} = -\frac{64}{81}$$

۱۵ - گزینه ۲ در دنباله هندسی حاصل تقسیم هر جمله بر جمله قبلی، برابر نسبت مشترک است:

$$\frac{a_n - 2}{a_n - 3} = r$$

$$a_{n-2} = -3 a_{n-3} \Rightarrow \frac{a_{n-2}}{a_{n-3}} = -3 \Rightarrow r = -3$$

به کمک جمله عمومی ($a_n = a_1 r^{n-1}$) خواهیم داشت:

$$a_n = a_1 r^{n-1} \rightarrow a_7 = 3 \times (-3)^1 = -9$$

۱۶

گزینه ۱ شاعران سبک هندی، از دربار روی گردان شدند و همین موضوع باعث شد که شعر و شاعری عمومیت پیدا کند و همگانی شود.

۱۷

گزینه ۳ نثر کتاب «محبوب القلوب»، مصنوع و نثر «احسن التواریخ»، بنیابین است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «نثر کتاب «عالم آرای عباسی» و «عین الحیات» ساده است.

گزینه ۲: «دبایچه عیار دانش» به نثر مصنوع است. نثر کتاب «مجالس المؤمنین» ساده است.

گزینه ۴: نثر کتاب «بدایع الوقایع» ساده و نثر کتاب «حیب السیر» بنیابین است.

۱۸

گزینه ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: وجود داشتن ایهام در معنای شعر و استفاده از ترکیب‌های عامیانه (خواب پا)

گزینه ۲: داشتن آرایه اسلوب معادله و وجود واژه‌های عامیانه

گزینه ۴: ردیف بلند «خواهم شدن» / وجود واژگان قید، بی‌گره، موج آب

۱۹

گزینه ۴ در این سه بیت از غزل جناب صائب، گزینه ۱ «موجود است؛ چرا که لغات عربی بسیار کم است.

گزینه ۲» هم وجود دارد؛ در این بیت دو تشبیه بلیغ «سپر به جام بلورین» و «زمین به قلمرو نوری» دیده می‌شود.

گزینه ۳، با دقت بر ردیف این شعر (است در شب مهتاب) این گزینه هم دیده می‌شود؛ با این تفاسیر گزینه ۴ یعنی استفاده از لغات ترکی پاسخ سؤال است؛ چون هیچ لغت ترکی در این سه بیت دیده نمی‌شود.

۲۰

گزینه ۱ تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲) شاعر بی‌حاصلی بید و بی‌حاصلی خود را «حصار امنیت و بهشت عافیت» دانسته است.

گزینه ۳) شاعر با اشاره به فراوان بودن ریشه‌های نخل کهنسال و مقایسه افراد پیر با آن، دل‌بستگی پیران را به دنیا بیشتر از جوانان دانسته است.

گزینه ۴) شاعر با اشاره به روییدن خار بر سر دیوار و مقایسه مقام‌های ظاهری افراد بی‌ارزش، منصب‌های انسان‌های فرومایه را نشانه شایستگی آنها نمی‌داند.

۲۱

گزینه ۳ خداوند در جزء جزء پدیده‌ها حضور دارد، این مضمون بین بیت صورت سؤال و گزینه ۳، مشترک است.

۲۲

گزینه ۴ رشحات عین الحیات از علی بن حسین واعظ کاشفی: عرفان

جامع عباسی از شیخ بهایی: فقه

عالم آرای عباسی از اسکندربیک ترکمان: تاریخ

۲۳

گزینه ۱ در عهد صفوی از نثر مصنوع در فرمان‌ها و منشآت و دبایچه کتاب‌ها استفاده می‌شد نه از نثر بنیابین.

۲۴

گزینه ۴ در بیت گزینه ۴، نشانه‌ای از ویژگی‌های زبانی سبک هندی وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «چشم روشنی فرستادن» از اصطلاحات عامیانه است.

گزینه ۲: «پشت چشم نازک کردن» از کنایات عامیانه است.

گزینه ۳: در مصراع اول این بیت، «مژگان» نهاد هر دو جمله است؛ اما تنها در ابتدای جمله دوم آمده است که این امر نشان از بی‌توجهی به قواعد زبان دارد (ضمناً این بیت در مصراع دوم مضمون سازی و اسلوب معادله دارد که از ویژگی‌های دیگر سبک هندی هستند).

۲۵

گزینه ۳ در بیت صورت سؤال به این مفهوم اشاره شده است که «مقام‌ها و مناصب ظاهری» نشانه شایستگی حقیقی افراد نیست و همین مفهوم با بیانی مشابه، به وجه تمثیل در عبارت گزینه ۳، نیز مطرح شده است.

۲۶

گزینه ۳ شعر این دوره به زبان عامیانه نزدیک است.

۲۷

گزینه ۱ مغولان از نظر فرهنگی دارای پیشینه مهمی نبودند و به شهرنشینی توجهی نداشتند؛ بنابراین هجوم آن‌ها به سرزمین ایران فاقد ماهیت فکری و فرهنگی بود.

گزینه ۲ تیمور پس از تسلط بر ماوراءالنهر، در سه مرحله یورش، سرتاسر ایران را فتح کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها، گزینه «۱»: بعد از مرگ شاهرخ این اتفاق رخ داد. /
گزینه «۳»: حملات تیمور همچون هجوم مغولان با کشتار فراوان همراه بود. /
گزینه «۴»: این اتفاق هم‌زمان با زوال مغولان رخ داد.

۲۹. گزینه ۳ تیمور پس از فتح شهرها، هنرمندان و صنعتگران آن شهرها را به پایتخت خود، سمرقند، می‌فرستاد تا در آبادانی و زیبایی آن شهر بکوشند.

۳۰. گزینه ۱ هجوم مغولان از نظر اجتماعی و اقتصادی پیامدهای زیادی داشت، از جمله کاهش جمعیت و مهاجرت‌های گسترده، تخریب زیرساخت‌های اقتصادی و فرهنگی و زوال موقعیت اجتماعی ملاکین و عالمان و خاندان‌های بانفوذ.

۳۱. گزینه ۴ شهر و شهرنشینی در عصر تیموریان برخلاف اوایل دوره مغول، دچار رکود و زوال نشد، تیمور با وجود یورش‌ها و کشتارهای زیادی که انجام داد، به شهرسازی علاقه‌مند بود. او هنرمندان و صنعتگران شهرهایی را که فتح می‌کرد، به سمرقند، پایتخت خود، می‌فرستاد تا در آبادانی و زیبایی آن شهر بکوشند. جانشینان تیمور سیاست جنگ و کشورگشایی او را کنار گذاشتند و به عمران، آبادی، علم، فرهنگ و هنر علاقه و توجه زیادی نشان دادند، به همین دلیل در دوره آنان شهر و شهرسازی شکوفا شد و شهرهای هرات، شیراز، مشهد و یزد رشد و رونق چشمگیری یافتند.

و یزد رشد و رونق چشمگیری یافتند.

۳۲. گزینه ۱ جامع‌التواریخ ← خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی /
تاریخ گزیده ← حمدالله مستوفی / تاریخ جهانگشا ← عظاملک جوینی /
ظفرنامه ← حمدالله مستوفی

۳۳. گزینه ۴ با برتری شریعت اسلامی بر یاسای چنگیزی، مردم نسبت به آن احساس بیگانگی کمتری می‌کردند.

۳۴. گزینه ۲ تغییر و تحول در فعالیت طریقت‌های صوفیانه این‌گونه بود که صوفیان به تشیع گرایش بیشتری نشان دادند و وارد سیاست شدند و طریقت نوریخشیه و حروفیه ظاهر شدند.

۳۵. گزینه ۱ در نتیجه فتوحات مغول، تجارب و سنت‌های هنری و هنرمندان سرزمین‌های فتح‌شده با یکدیگر پیوند خوردند و زمینه مناسبی برای شکوفایی هنر در دوران ایلخانان و تیموریان فراهم کرد.

۳۶. گزینه ۴ در دوره تیموری، مصور کردن کتاب‌های کودکان پدیده‌ای کیفی و کمی افزایش پیدا کرد.

درباره فلسفه معاصر کدام گزینه درست است؟

- ۱) بزرگ‌ترین فیلسوف این دوره امام خمینی (ره) بود که فلسفه ملاصدرا را با بیان عرفانی تدریس می‌کرد.
- ۲) مهم‌ترین تفاوت آن با سایر دوره‌ها برخورد فلسفه‌های غربی با فلسفه‌های شرقی بود.
- ۳) کتاب المیزان توسط علامه طباطبایی در این دوره و در جهت رشد تدریس فلسفه نوشته شد.
- ۴) فلسفه در زمان امام خمینی (ره) با استقبال گسترده اساتید حوزه علمیه مواجه شد.

پاسخ: گزینه ۲

(فلسفه دوازدهم - درس ۱۲)

پاسخ تشریحی اگر از حدود صد سال قبل تاکنون را دوره معاصر تلقی کنیم، می‌توانیم بگوییم که جریان فلسفه در این دوره یک تفاوت عمده با دوره‌های قبل دارد و این تفاوت عمده، همان ورود فلسفه‌های جدید اروپا به جهان اسلام و از جمله ایران می‌باشد. بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) بزرگ‌ترین شخصیت فلسفی معاصر و وارث حکمای بزرگ اسلامی، علامه طباطبایی است. ۲) کتاب المیزان که توسط علامه طباطبایی نوشته شده در موضوع تفسیر قرآن کریم است. ۳) امام خمینی در شرایطی تدریس فلسفه‌ها را در حوزه‌ها آغاز کرد که بسیاری از بزرگان حوزه به شدت با تدریس فلسفه و خصوصاً فلسفه صدرایی مخالف بودند.

نگاه بی سابقه تطبیقی به فلسفه در کدام کتاب زیر به چشم می‌خورد؟

- ۱) تعلیقات بر شرح فصوص الحکم (۲) نهایة الحکمة (۳) رسالت تشیع (۴) اصول فلسفه و روش رئالیسم

پاسخ: گزینه ۴

(فلسفه دوازدهم - درس ۱۲)

پاسخ تشریحی علامه طباطبایی با گروهی از طلاب برجسته قم جلساتی را در نقد مکاتب فلسفی و خصوصاً مارکسیسم تشکیل دادند که حاصل این جلسات کتاب «اصول فلسفه و روش رئالیسم» شد که متن آن توسط علامه و پاورقی‌های آن توسط شهید مطهری نوشته شده است. این کتاب ویژگی‌هایی دارد که از آن جمله این است که نشان داد فلسفه ملاصدرا ظرفیت پاسخگویی به مسائل روز و نیازهای ما در عصر حاضر را دارد. دیگر این که این کتاب با نگاه تطبیقی بین دیدگاه‌های فلسفه اروپایی و ماتریالیست‌ها و فلاسفه مسلمان نوشته شده که تا آن روز سابقه نداشته است. سایر گزینه‌ها:

- ۱) این کتاب یک کتاب عرفانی است.
- ۲) این کتاب توسط علامه طباطبایی برای تدریس فلسفه در سطوح عالی نوشته شده.
- ۳) این کتاب شامل مذاکرات علامه طباطبایی با هانری گربن می‌باشد.

با توجه به الگوی نظام فکری و عملی و درخت اندیشه، کدام گروه از افراد به یک سبک زندگی معیوب رسیده‌اند؟

- ۱) آنان که در انتخاب ریشه‌های درخت، دقت نمی‌کنند.
- ۲) افرادی که کم‌تر اهل اندیشه‌ورزی هستند و نظام فکری مشخصی ندارند.
- ۳) آنان که علی‌رغم تلاش در عرصه تفکر فلسفی هنوز افکار فلسفی شکل‌گرفته‌ای ندارند.
- ۴) کسانی که در تفکر فلسفی افراط می‌کنند و به زندگی روزمره کم‌تر توجه می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۱

(فلسفه دوازدهم - درس ۱۲)

پاسخ تشریحی آنان که رشته افکارشان ناکارآمد و ناسالم است و در انتخاب ریشه‌ها دقت نکرده‌اند به سبک زندگی معیوب می‌رسند.

در اواخر دوره قاجار، نحوه ارزیابی فلسفه‌های جدید، هنگام ورود آن‌ها به ایران چگونه بود؟

۴۰

- (۱) با عرفان و فلسفه اسلامی تلفیق شد و در قالب فلسفه‌های اروپایی جایگزین فلسفه قدیمی شد.
- (۲) برای درک و فهمیدن آن‌ها، از ذخایر ارزشمند فلسفی مشایی، اشراقی و صدرایی بهره گرفته شد.
- (۳) اساتید فلسفه تحت تأثیر فلسفه اروپایی به اقتباس از مباحث آن در کتب فلسفی خود پرداختند.
- (۴) به علت غنی بودن فلسفه در سرزمین ایران، فلسفه‌های اروپایی مورد استقبال قرار نگرفتند.

برخورد فیلسوفان ایرانی با فلسفه‌های اروپایی، منفعلانه نبود.	ورود فلسفه‌های اروپایی به ایران
به صورت کورکورانه از فلسفه‌های اروپایی تقلید نشد.	
به صورت مطلق از فلسفه‌های اروپایی دوری نشد.	
فلسفه‌های اروپایی با توجه به ذخایر فلسفه اسلامی، به صورت فعالانه نقد و ارزیابی شد.	

پاسخ تشریحی:

ایرانیان تلاش کردند با بهره گرفتن از ذخیره ارزشمند فلسفی خود (مشاء، اشراق، متعالیه)، فلسفه‌های جدید اروپایی را بفهمند و ارزیابی کنند.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ اولاً فلسفه اروپایی با فلسفه اسلامی تلفیق نشد؛ ثانیاً فلسفه اروپایی، جایگزین فلسفه اسلامی نشد.
- ۳ ایرانیان از فلسفه اروپایی، تقلید و اقتباس نکردند.
- ۴ ایرانیان، فلسفه اروپایی را نفی نکرده و فعالانه آن را نقد و ارزیابی کردند.

۴۱

کدام گزاره درباره شخصیت علمی امام خمینی (ره) درست است؟

- ۱ حلقه تدریس فلسفه صدرایی توسط ایشان با همراهی بزرگان فلسفه همراه شد.
- ۲ تألیف کتبی مانند اسفار، حاکی از قدرت علمی و فلسفی امام خمینی (ره) بود.
- ۳ در عرفان تألیفاتی داشتند؛ مثلاً بر «شرح مصباح الانس» تعلیقاتی اضافه کردند.
- ۴ آیت‌الله محمدعلی شاه‌آبادی، از شاگردان ممتاز امام خمینی (ره) می‌باشد.

تدریس فلسفه در جوانی ← تدریس کتاب اسفار از همان سنین جوانی	قدرت علمی امام خمینی (ره)
نبوغ در تفکر فلسفی و تفسیر عرفانی مباحث ملاصدرا ← بیان مباحث حکمت متعالیه با بیانی بی‌نظیر	
تألیف کتب عرفانی در جوانی ← «تعلیقات بر شرح فصوص الحکم و مصباح الانس»، «مصباح الهدایه»، «اراده و طلب»، «شرح دعای سحر»، «سرالصلوة» و «آداب الصلوة»	

پاسخ تشریحی:

کتاب‌های امام خمینی در زمینه عرفان که در سنین جوانی تألیف کرده‌اند، عبارت‌اند از: «تعلیقات بر شرح فصوص الحکم و مصباح الانس»، «مصباح الهدایه»، «اراده و طلب»، «شرح دعای سحر»، «سرالصلوة» و «آداب الصلوة».

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ بزرگان با تدریس فلسفه صدرایی مخالف بودند و به همین دلیل، حلقه‌های تدریس امام خمینی (ره) کمتر علنی می‌شد.

نکته: علت مخالفت بزرگان با فلسفه صدرایی این بود که در آن دوره، حکمت متعالیه، ضد دین شمرده می‌شد.

- ۲ کتاب اسفار، اثر ملاصدرا است؛ نه امام خمینی (ره).

دام تستی: امام خمینی (ره)، کتاب اسفار را تدریس کردند؛ نه تألیف.

- ۴ آیت‌الله محمدعلی شاه‌آبادی، استاد امام خمینی بوده؛ نه شاگرد او.

- ۱) تدریس فلسفه، ناظر بر مسائل روز فلسفی
- ۲) احیای تدریس و تفسیر قرآن کریم
- ۳) ارتباط با مراکز دانشگاهی و فرهنگی
- ۴) تشکیل حلقه‌های فکری و جلسات تدریس

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - ۱۲۱۲)

یکی از اقدامات مهم علامه ارتباط با مراکز دانشگاهی و فرهنگی بود:

ارتباط با مراکز دانشگاهی و فرهنگی

- محدود نکردن فعالیت‌های علمی و فرهنگی در حوزه و گسترش آن‌ها به دانشگاه‌ها و مراکز فرهنگی جهان
- ملاقات با استادان دانشگاه و تشکیل جلسه برای آن‌ها
- حضور در تهران علی‌رغم دشواری و فقر برای دیدار با خاورشناسان و فیلسوفان خارجی که به ایران آمده بودند
- معرفی «روح تفکر» و «فلسفه و تفکر اسلامی» به خاورشناسان و در نتیجه آن ترجمه آثار علامه به زبان‌های خارجی

پاسخ تشریحی:

هانری کربن فیلسوف برجسته فرانسوی که حدود ۲۰ سال با دانشگاه تهران همکاری می‌کرد؛ در ملاقات‌های متعددی با علامه طباطبائی، از نظرات ایشان درباره فلسفه، عرفان و مکتب شیعه استفاده کرد. حاصل مذاکرات کربن با علامه، دو جلد کتاب تحت عنوان «شیعه» و «رسالت تشیع» در دنیای امروز است.

درباره کتاب «اصول فلسفه و روش رئالیسم» کدام توصیف به‌درستی بیان نشده است؟

- ۱) در این کتاب برای اولین بار در ایران، از روش تطبیقی برای مباحث فلسفی استفاده شده است.
- ۲) در این کتاب، مکاتب فلسفی و به‌خصوص مکتب مارکسیسم مورد نقد و ارزیابی قرار گرفت.
- ۳) از ذخایر فلسفی مکتب اشراق و متعالیه برای پاسخ به نیازهای روز جامعه استفاده شده است.
- ۴) تدریس فلسفه برای طلاب به‌عنوان یکی از اقدامات مهم و موردنیاز جامعه صورت گرفت.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - خط به خط - ۱۲۱۲)

درباره کتاب «اصول فلسفه و روش رئالیسم» به نکات زیر توجه کنید:

اصول فلسفه و روش رئالیسم

- برای نخستین بار در ایران در تألیف کتب فلسفی، از روش تطبیقی استفاده شد.
- این کتاب در روشن کردن افکار طلاب و دانشجویان نقشی تعیین‌کننده در تاریخ معاصر ایران داشته است.
- در این کتاب مکاتب‌های فلسفی و به‌خصوص مارکسیسم مورد نقد و بررسی قرار گرفت.
- متن این کتاب را علامه طباطبائی نوشته و پاورقی‌ها را استاد شهید مطهری، به اصل کتاب افزوده است.

پاسخ تشریحی:

علامه طباطبائی و مطهری در این کتاب نشان دادند که می‌توان از ذخیره فلسفی **صدرایی** بهره گرفت و متناسب با مهم‌ترین مسئله‌های فلسفی روز، مجموعه‌ای تألیف کرد که پاسخگوی نیازهای ما در همین عصر باشد.

دام تستی: در این کتاب، از ذخایر حکمت اشراق استفاده نشده است.

درخت اندیشه کسانی که در حال رشد و پیشرفت هستند، چگونه قابل تبیین است؟

- ۱) در ریشه‌های درخت و پایه نظام فکری خود دچار خطا و اشتباه شده و ریشه‌ای ناکارآمد و ناسالم در زمین زندگی قرار داده‌اند.
- ۲) افکار فلسفی به‌خوبی در آن‌ها شکل نگرفته و هنوز نمی‌توانند میان آن افکار و مسائل مختلف در زندگی ارتباط برقرار کنند.
- ۳) وارد عرصه تفکر شده‌اند، اما سبک زندگی معیوب و ناسالم دارند؛ هرچند پایه‌های استواری برای نظام فکری خود ساخته‌اند.
- ۴) کمتر اهل اندیشه‌ورزی هستند و اصولاً یک نظام فکری مشخص شده برای خود ندارند و زندگی‌شان به تقلید از دیگران می‌گذرد.

(متوسط - خط به خط - ۱۲۱۲)

پاسخ: گزینه ۲

افراد جامعه را از نظر درخت اندیشه‌شان، می‌توان به چهار دسته تقسیم کرد:

پاسخ تشریحی:

گروه دوم، افرادی هستند که وارد عرصه تفکر شده و دارای افکار فلسفی هستند و در حال رشد و پیشرفت می‌باشند؛ اما هنوز در آن‌ها، افکار فلسفی به‌خوبی شکل نگرفته و هنوز نمی‌توانند میان آن افکار و مسائل زندگی ارتباط برقرار کنند. اینان، گاهی بر اساس افکار خود تصمیم می‌گیرند و گاهی بیرون از آن تصمیم می‌گیرند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۳ این عبارات، مربوط به گروه سوم است.

۴ این عبارت، مربوط به گروه اول است.

عبارت‌های کدام گزینه در ارتباط با مفهوم «چالش‌های جهانی» تماماً درست است؟

- ۱) چالش‌های جهانی به ترتیب و یکی پس از دیگری آشکار می‌شوند و اغلب پایان نمی‌یابند - چالش و نزاع بین بلوک شرق و غرب چالشی منطقه‌ای نبوده، بلکه جهانی بود - چالش‌های ذاتی ریشه در عقاید و ارزش‌های درونی جهان اجتماعی دارند و چالش‌های عارضی در اثر عوامل خارجی پدید می‌آیند.
- ۲) چالش‌های معنوی، اخلاقی و عاطفی، چالش‌های برخاسته از عمق فرهنگ غرب هستند - چالش و نزاع بین شرق و غرب در سراسر قرن بیستم و پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱ ادامه یافت - تمامی چالش‌های جهانی، از لایه‌های عمیق فرهنگ غرب یعنی سکولاریسم، اومانیسم و روشنگری برمی‌خیزند.
- ۳) چالش‌های جهانی در مواجهه با سایر فرهنگ‌ها پدید نمی‌آیند و در برخی موارد از درون فرهنگ غرب برمی‌خیزند - چالش‌های جدید غرب در بسیاری از موارد چندین صورت دارند؛ برای مثال در عین اقتصادی‌بودن، مستمر و دائمی نیز هستند - از نظر مارکس، حل چالش‌های جامعه سرمایه‌داری، فقط با یک انقلاب امکان‌پذیر بود.
- ۴) بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا، هر دو هویتی اقتصادی دارند - دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می‌برند که فقط به ابعاد اقتصادی چالش و نزاع میان کشورهای غنی و فقیر توجه دارند - چالش فقر و غنا که نتیجه لیبرالیسم اقتصادی محسوب می‌شد، اولین چالشی بود که در جوامع صنعتی پدید آمد.

پاسخ: گزینه ۱

(پایه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۱۰، ۹ و ۱۲)

پاسخ تشریحی: چالش‌های جهانی، به تدریج و یکی پس از دیگری آشکار می‌شوند، اغلب پایان نمی‌یابند و با بروز چالش‌های جدید، چالش‌های پیشین نیز هم‌چنان باقی می‌مانند.

- چالش بلوک شرق و غرب - چالشی منطقه‌ای نبوده، بلکه جهانی بود.
 - در درون یک فرهنگ و تمدن پدید آمد و از نوع چالش‌های بین فرهنگی نبود.
 - چالش‌های فرهنگ غرب از یک نظر به دو ذاتی: ریشه در مبانی و ارزش‌های درونی جهان اجتماعی دارند.
 - دسته عارضی و ذاتی تقسیم می‌شوند - عارضی: در اثر عوامل خارجی پدید می‌آیند.
- بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) درست - نادرست (چالش بلوک شرق و غرب، تا زمان فروپاشی بلوک شرق در سال ۱۹۹۱ ادامه یافت) - درست

۳) نادرست (چالش‌های جهانی، همگی از درون فرهنگ غرب بر می‌خیزند) - درست - درست

۴) درست - نادرست (کسانی که اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را به کار می‌برند، به ابعاد فرهنگی این تقابل توجه دارند) - درست

کدام یک درباره بحران اقتصادی درست است، اما درباره بحران زیست‌محیطی نادرست است؟

- (۱) آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در بر می‌گیرد. - بحران‌های زیست‌محیطی ابتدا در حوزه روابط انسان و جامعه قرار داشت، ولی به تدریج به روابط انسان با طبیعت نیز سرایت کرد.
- (۲) چالشی همیشگی است که سرمایه‌داران فشارهای ناشی از آن را به اقشار و تولیدکنندگان خرد انتقال می‌دهند. - انسان مدرن به دلیل نگاه دنیوی خود، تصرف در طبیعت را صرفاً براساس دانش‌های عقلانی و ابزاری انجام می‌دهد.
- (۳) در بحران اقتصادی تولیدکنندگان بازار فروش خود را از دست می‌دهند و در نتیجه کارخانه‌ها تعطیل و کارگران بیکار می‌شوند. - با گسترش زندگی مدرن در جهان، انواع آسیب‌های زیست‌محیطی به سرعت گسترش یافتند.
- (۴) مهم‌ترین بحران اقتصادی در فاصله بین دو جنگ جهانی یعنی در سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ میلادی اتفاق افتاد. - سازمان ملل با طرح پیمان باسل تلاش کرد تا از انتقال زیاده به کشورهای فقیر جلوگیری کند.

پاسخ: گزینه ۱

(پایه‌شناسی یازدهم - درس II)

درس نامه

- ویژگی‌های بحران‌های اقتصادی
- ← آسیبی است که نظام اقتصادی را دچار اختلال می‌کند.
 - ← در بحران اقتصادی، قدرت خرید مصرف‌کنندگان به شدت کاهش می‌یابد ← تولیدکنندگان بازار فروش خود را از دست می‌دهند. ← کارخانه‌ها تعطیل و کارگران بیکار می‌شوند.
 - ← نمونه‌های بحران اقتصادی در تاریخ غرب
 - ← نخستین: در سال ۱۸۲۰ در انگلستان
 - ← مهم‌ترین: بین دو جنگ جهانی در سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳
 - ← سال‌های اخیر: از سال ۲۰۰۸ در اروپا و آمریکا
 - ← بحران‌های اقتصادی اغلب با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورند و بر دامنه آن‌ها افزوده می‌شود.
 - ← در صورتی که کنترل نشود، می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها منجر شود.
 - ← ابتدا به کشورهای غربی محدود می‌شد، ولی با شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، جهانی شدند.

نکته مقایسه چالش فقر و غنا و بحران اقتصادی.

شباهت	هر دو هویت اقتصادی دارند.
تفاوت‌ها	<p>(۱) چالش فقر و غنا چالشی همیشگی است ولی بحران اقتصادی اغلب دوره‌ای و مقطعی است.</p> <p>(۲) آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است، ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در بر می‌گیرد.</p>

- ۱ درست - نادرست (بحران زیست‌محیطی ابتدا در حوزه رابطه انسان با طبیعت قرار داشت، ولی به تدریج به روابط انسان با جوامع سرایت کرد.) ✓
- ۲ نادرست (چالش فقر و غنا، چالشی همیشگی است، اما بحران اقتصادی مقطعی است.) - نادرست (انسان مدرن، تصرف در طبیعت را صرفاً با علوم تجربی انجام می‌دهد.)
- ۳ درست - درست
- ۴ درست - درست

تست و پاسخ ۴۷

در ارتباط با بحران علمی - معرفتی در فرهنگ غرب:

- الف) روشن شدن این‌که علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است، چه پیامدی به همراه داشته است؟
 ب) بحران معرفتی غرب در دوران رنسانس، پیامد چه عاملی بوده است؟
 ج) تردید درباره بیان‌های هویتی و لایه‌های عمیق فرهنگ غرب، منجر به چه بحرانی شد؟

- ۱) علم از داوری ارزشی دست برداشت. - شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته شد. - ناسازگاری ابعاد معرفتی با نیازهای اقتصادی جهان غرب
- ۲) علم مدرن زیر سؤال رفت. - روش معرفتی کتاب مقدس و شهود آیه کلیسا مورد تردید قرار گرفت. - افول روشنگری و شکل‌گیری پسامدرنیسم
- ۳) علم به امور طبیعی محدود شد. - وحی و شهود در شناخت علمی نادیده گرفته شد. - تردید در روشنگری و شکل‌گیری جریان‌های پساسکولاریسم
- ۴) در هویت معرفت‌شناختی جهان مدرن تردید شد. - استقلال معرفت علمی و تجربی مخدوش شد. - تردید در هویت معرفت‌شناختی جهان مدرن

(پایه‌شناسی یازدهم - درس ۱۲)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی

- در نیمه دوم قرن بیستم با روشن شدن این‌که علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است ← علم مدرن زیر سؤال رفت.
- در قرون وسطی، کتاب مقدس و شهود آیه کلیسا معتبرترین راه شناخت جهان بود و شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شد. در دوران رنسانس، این روش معرفتی (یعنی روش معرفتی کتاب مقدس و شهود آیه کلیسا) مورد تردید قرار گرفت ← به تدریج به بحران معرفتی انجامید.
- تردید درباره مبانی علوم تجربی غربی یا تردید ← ۱) افول روشنگری و شکل‌گیری جریان‌های پست‌مدرن
- درباره بنیان‌های هویتی غرب دو پیامد داشت: ← ۲) ناسازگاری ابعاد معرفتی جهان غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی آن

نام تستی

- در نیمه اول قرن بیستم، با روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی، علم از داوری ارزشی دست برداشت و به امور طبیعی محدود شد. (رد ۱ و ۳)
- پساسکولاریسم، نتیجه بحران معنوی است، نه بحران معرفتی. (رد ۲)

تست و پاسخ ۴۸

هر یک از عبارتهای زیر، مرتبط با کدام بحران یا چالش در جهان غرب است؟

«آسیب‌های اجتماعی همچون مهاجرت، بیکاری و حاشیه‌نشینی»، «جنس‌وال استریت»، «پیدایش طبقه‌ای جدید بر مدار قدرت»، «اجلاس هزاره ادیان»

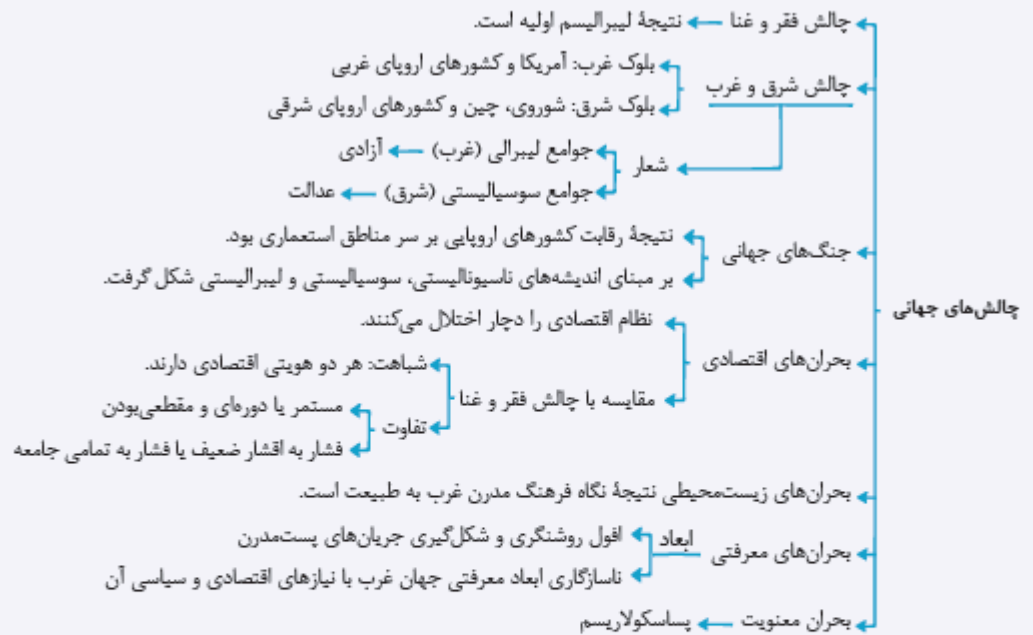
- ۱) زیست‌محیطی - فقر و غنا - شرق و غرب - معنوی
- ۲) زیست‌محیطی - اقتصادی - شرق و غرب - معنوی
- ۳) اقتصادی - اقتصادی - شمال و جنوب - معرفتی
- ۴) فقر و غنا - فقر و غنا - شمال و جنوب - علمی

(پایه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۹، ۱۱ و ۱۲)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره فصل سوم کتاب جامعه‌شناسی یازدهم، درباره چالش‌های جهانی است. برای پاسخ‌گویی به سؤالات این فصل، علت‌ها، جریان‌ها و پیامدهای هر یک از این بحران‌ها را به خوبی یاد بگیرید.

نکته در نموداری مانند نمودار زیر خلاصه یا کلیدواژه‌های مربوط به هر چالش را بنویسید.

پاسخ تشریحی

- بحران زیست‌محیطی ابتدا در حوزه رابطه انسان با طبیعت قرار داشت، ولی به تدریج به روابط انسان‌ها و جوامع با یکدیگر نیز سرایت کرد و به آسیب‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی همچون مهاجرت، حاشیه‌نشینی، فقر، بیکاری و ... منجر شد.
- جنبش وال‌استریت برای مقابله با بحران اقتصادی ۲۰۰۸ میلادی در اروپا و آمریکا است.
- طرفداران لیبرالیسم بلوک غرب را شکل دادند و مخالفان لیبرالیسم (سوسیال‌ها) بلوک شرق را به وجود آوردند. جوامع سوسیالیستی دچار دو مشکل اساسی شدند: (۱) از بین رفتن آزادی افراد (۲) پیدایش طبقه‌ای جدید بر مدار قدرت.
- اجلاس هزاره ادیان که برای بررسی نقش دین در استقرار صلح جهانی برگزار شد، مرتبط با بحران معنویت است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۲ درس ۱۱

پاسخ: گزینه ۳

۳۹

الف) در بحران اقتصادی، قدرت خرید مصرف‌کنندگان به شدت کاهش می‌یابد و تولیدکنندگان بازار فروش خود را از دست می‌دهند؛ در نتیجه کارخانه‌ها تعطیل و کارگران بیکار می‌شوند.

ب) آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است، ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در بر می‌گیرد. البته سرمایه‌داران با وجود آسیب‌هایی که می‌بینند، با استفاده از ابزارهایی که دارند، فشارهای ناشی از بحران‌های اقتصادی را به اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خرد انتقال می‌دهند؛ به همین دلیل بحران اقتصادی اغلب با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورد و بر دامنه آن افزوده می‌شود.

ج) بحران اقتصادی در صورتی که کنترل نشود، می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها منجر شود.

د) بحران‌های اقتصادی در ابتدا به کشورهای غربی محدود می‌شدند و از عوامل داخلی آن‌ها اثر می‌پذیرفتند، ولی با شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، این بحران‌ها که منطقه‌ای بودند، به سرعت آثار و پیامدهای خود را در سطح جهان آشکار ساختند.

تشریح مورد نادرست:

- آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است، ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در بر می‌گیرد.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۲ و ۹۳)

تشریح موارد نادرست:

- کشورها در ایجاد بحران سهم یکسانی ندارند، اما همه از پیامدهای نامطلوب آن‌ها متأثر می‌شوند.

- اولین بحران اقتصادی در سال ۱۸۲۰ م در انگلستان به وجود آمد.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۱، ۹۲ و ۹۵)

در فرهنگ قرون وسطی، کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا معتبرترین راه شناخت جهان بود و شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شد. در دوران رنسانس، این روش معرفتی مورد تردید قرار گرفت و به تدریج به بحران معرفتی انجامید. جهان غرب برای برون‌رفت از این بحران، وحی و شهود را در شناخت علمی نادیده گرفت و به شناخت از راه عقل و تجربه بسنده کرد.

فرهنگ غرب با انکار حقایق قدسی، نه تنها به آرمان‌های انقلاب فراتسه نرسید بلکه با اصالت بخشیدن به انسان دنیوی در قرن بیستم به پوچ‌گرایی، یأس و ناامیدی و مرگ آرمان‌ها و امیدها انجامید.

در نیمه اول قرن بیستم، با روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی، علم از داوری‌های ارزشی دست برداشت و به امور طبیعی محدود شد.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۹ و ۱۰۱)

بررسی موارد نادرست:

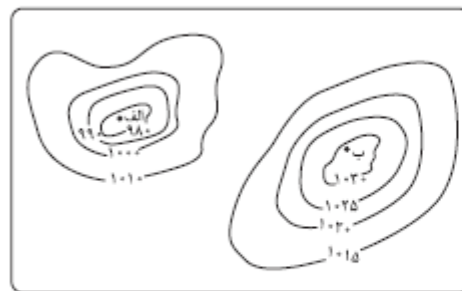
الف) ابتدا چالش‌های اقتصادی، سیاسی، نظامی و ... رخ می‌دهند و سپس چالش‌ها و بحران‌های معرفتی، معنوی، اخلاقی، عاطفی و ... ظاهر می‌شوند.

ج) تردید در روشنگری به منزله تردید در هویت معرفت‌شناختی جهان مدرن بود.

(پایه‌شناسی (۲)، چالش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۸، ۱۰۰ تا ۱۰۲)

تست و پاسخ ۵۴

با توجه به تصویر زیر که بیانگر دو مرکز فشار «الف» و «ب» است، کدام گزینه درست می‌باشد؟

- ۱) «الف» مرکز فشاری را نشان می‌دهد که در آن تعداد مولکول‌ها در واحد حجم کم است و در منطقه قطبی تشکیل می‌شود.
- ۲) «ب» مرکز فشاری را نشان می‌دهد که در آن تعداد مولکول‌ها در واحد حجم زیاد است و در منطقه حاره تشکیل می‌شود.
- ۳) «الف» یک مرکز کم‌فشار را نشان می‌دهد که در منطقه معتدله تشکیل می‌شود و به دلیل سبکی قابلیت صعود دارد.
- ۴) «ب» یک مرکز پرفشار را نشان می‌دهد که در منطقه استوایی تشکیل می‌شود و به دلیل سنگینی فرومی‌نشیند.

پاسخ: گزینه ۳

(پژرفیای یازدهم - درس ۳ - فشار)

مشاوره برای پاسخ به این پرسش باید چندتا گام رو به ترتیب برداری:

- ۱) با توجه به اعداد روی منحنی‌ها و اینکه آیا به سمت داخل کم میشن یا زیاد میشن؛ نوع منطقه فشار (کم‌فشار / پرفشار) رو تشخیص بدی.
 - ۲) توی ذهنت ویژگی‌های مناطق پرفشار و کم‌فشار رو مرور کنی؛ این‌که در هر کدوم، وضعیت مولکول‌ها چه‌طوریه و هوا سبک و صعودکننده است، یا سنگین و فرونشیننده.
 - ۳) با یادآوری نقشه‌کمربندهای فشار و گردش عمومی جو توی ذهنت، به خاطر بیاری که هر کدوم از مناطق پرفشار و کم‌فشار، توی کدوم قسمت‌های کره زمین ایجاد می‌شن.
- برای طی این مراحل، می‌تونی از جدول بخش درس‌نامه کمک بگیری.

درس‌نامه: دو نوع منطقه فشار داریم:

نوع منطقه فشار	حرف اختصاری	ویژگی‌ها	مناطق شکل‌گیری
کم‌فشار	L	مولکول‌ها سریع‌تر حرکت می‌کنند و از هم دورتر می‌شوند (تعداد مولکول‌ها در واحد حجم کمتر است)؛ در نتیجه از وزن و فشار هوا در واحد حجم کاسته می‌شود. هوای گرم، سبک است و به سوی بالا صعود می‌کند.	منطقه استوایی منطقه معتدله حوالی عرض درجه ۶۰
پرفشار	H	مولکول‌ها کندتر حرکت می‌کنند و به هم نزدیک می‌شوند (تعداد مولکول‌ها در واحد حجم زیادتر است)؛ در نتیجه بر وزن و فشار هوا در واحد حجم افزوده می‌شود. هوای سرد، سنگین است و به سمت پایین فرود می‌آید.	قطب‌ها (شمال و جنوب) منطقه جنب حاره حوالی عرض درجه ۳۰

نکته در کم‌فشار، فشار هوا به سمت مرکز منطقه کم می‌شود (یعنی اعداد روی منحنی‌ها به سمت داخل کم‌تر می‌شوند) و در پرفشار، فشار هوا به سمت مرکز منطقه زیاد می‌شود (یعنی اعداد روی منحنی‌ها به سمت داخل زیادتر می‌شوند).

پاسخ تشریحی تصویر «الف»: مرکز کم‌فشار / فاصله زیاد مولکول‌ها از هم / تعداد کم مولکول‌ها در واحد حجم / هوای گرم، سبک و صعودکننده / تشکیل‌شدن در نواحی استوایی و معتدله
تصویر «ب»: مرکز پرفشار / فاصله کم مولکول‌ها از هم / تعداد زیاد مولکول‌ها در واحد حجم / هوای سرد، سنگین و فروتن‌شونده / تشکیل‌شدن در نواحی قطبی و جنب حاره

دام تستی از اون‌جا که دو قسمت اول (۱) و (۲) درست و فقط قسمت سوم یعنی منطقه تشکیل مرکز فشار نادرست بیان شده، ممکنه توی دام این گزینه‌ها افتاده باشی.

تست و پاسخ ۵۵

کدام گزینه، درباره نوعی از بارش که در حوالی مدار صفر درجه اتفاق می‌افتد، درست است؟

منطقه استوایی (حاره)

- در نتیجه برخورد توده‌های هوا با یکدیگر در محل جبهه‌ها ایجاد می‌شود.
- مانند بارش‌های بهاری، حاصل سردشدن هوای گرم و مرطوب پس از صعود است.
- در نتیجه ناتوانی هوای سرد و مرطوب از حرکت افقی و نگهداشتن رطوبت رخ می‌دهد.
- مانند بارش در دامنه‌های شمالی البرز و غربی زاگرس، تحت تأثیر عامل ناهمواری قرار دارد.

پاسخ: گزینه ۲ (پترافیزی یازدهم - درس ۳ - کمربندهای فشار و گردش عمومی هوا: انواع بارش)

مشاوره با توجه به این‌که سال به سال داره سهم سوالات ترکیبی توی کنکور بیشتر می‌شه، تو هم باید تمرین کنی که مطالب رو به صورت ترکیبی بخونی. ما هم سعی می‌کنیم توی هر آزمون چندتا سوال ترکیبی داشته باشیم، تا تو بتونی ترکیبی‌خوندن رو هر چه بیشتر و بیشتر تمرین کنی. این هم سومین سوال ترکیبی این آزمون. چندتا دیگه رو هم در ادامه خواهی دید.

در سه نامه به طور کلی، سه نوع بارش وجود دارد:

ویژگی‌ها	نوع بارش
توده هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود؛ همراه با بالا رفتن، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد. بارش‌های بهاری بیشتر از این نوع‌اند.	همرفتی
بیشتر در محل جبهه‌ها به وجود می‌آید، جایی که توده‌های هوا با یکدیگر برخورد می‌کنند.	جبهه‌ای (سیکلونی)
نواحی مرتفع و کوهستان‌ها با توجه به شکل و جهتی که دارند، مانع آن می‌شوند که توده هوای مرطوب به طور افقی حرکت کند. در نتیجه، توده هوا در امتداد دامنه کوه به طرف قله بالا می‌رود و هنگام صعود، دمای آن کاهش می‌یابد و دیگر نمی‌تواند رطوبت را در خود نگه دارد و بنابراین، موجب بارش می‌شود.	کوهستانی (ناهمواری)

نکته بارش‌های بهاری بیشتر از نوع همرفتی هستند.

پاسخ تشریحی در منطقه استوایی یا حاره (از خط استوا یا همان مدار صفر درجه تا مدارهای 23° تا 27°)، هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند و با بالا رفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به صورت باران فرو می‌ریزد. ریزش باران در نتیجه سردشدن هوای مرطوبی که صعود کرده است، بیانگر بارش همرفتی است.

بیشتر مساحت ایران در کدام ناحیه آب‌وهوایی از تقسیم‌بندی کوپن واقع شده است و ویژگی‌های غالب این ناحیه آب‌وهوایی کدام‌اند؟

- ۱) E - نامناسب‌بودن برای رویش جنگل‌های سردسیری، بارش در زمستان بیشتر از تابستان، میانگین دما بین $+18^{\circ}\text{C}$ تا -3°C
- ۲) B - بارش در زمستان بیشتر از تابستان، میانگین دما بین $+18^{\circ}\text{C}$ تا -3°C ، مناسب برای جنگل‌های مخروطی
- ۳) E - اختلاف دمای زیاد، کمبود بارش، مناسب برای رویش جنگل‌های تایگا و خزان‌دار
- ۴) B - کمبود بارش، نامناسب‌بودن برای رویش گیاه، اختلاف دمای زیاد

ناحیه گرم و خشک

پاسخ: گزینه ۴ (پهراقیای یازدهم - درس ۳ - طبقه‌بندی نواحی آب‌وهوایی (تقسیم‌بندی کوپن): بیابان‌ها)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره برای پاسخ به سؤالات ترکیبی و غیرمستقیم، ابتدا باید صورت سؤال رو برای خودت معلوم و روشن کنی؛ مثلاً در این سؤال، اول باید تشخیص بدی که بیشتر مساحت ایران در منطقه آب‌وهوایی خشک از طبقه‌بندی کوپن واقع شده و بعد بری سراغ گزینه‌ها. این مطلب هم در صفحه ۳۲ کتاب درسی اومده و هم از دقت در نقشه صفحه ۲۸ کتاب درسی قابل استنباطه.

درسنامه ●● اقلیم‌شناسان با استفاده از معیارهای مختلف، نواحی اقلیمی جهان را بررسی و تقسیم‌بندی کرده‌اند. یکی از معروف‌ترین این تقسیم‌بندی‌ها، طبقه‌بندی «کوپن» به شرح جدول زیر است:

علامت آب‌وهوا	نام آب‌وهوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
A	استوایی (گرم و مرطوب)	هیچ ماهی سردتر از $+18^{\circ}\text{C}$ نیست.	بارش در تمام سال	مناسب برای جنگل‌های بارانی استوایی
B	خشک	اختلاف دما زیاد است.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه
C	معتدل	میانگین سردترین ماه بین $+18^{\circ}\text{C}$ تا -3°C است.	بارش در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم	مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار
D	سرد	میانگین سردترین ماه کم‌تر از -3°C است.	بارش تابستان بیشتر از زمستان	مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری
E	بسیار سرد (قطبی)	هیچ ماهی بیش از $+1^{\circ}\text{C}$ نیست.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه

نکته کوپن، نواحی آب‌وهوایی را براساس سه معیار «بارش»، «دما» و «پوشش گیاهی» طبقه‌بندی کرده است.

پاسخ تشریحی بخش عمده‌ای از کشور ما را مناطق خشک و بیابانی تشکیل می‌دهد که در تقسیم‌بندی کوپن با حرف B نمایش داده می‌شود. ویژگی‌های این ناحیه آب‌وهوایی رو هم توی جدول بالا می‌تونی ببینی؛ مگه نه؟! پس به نگاه دوباره به جدول بالا بشماز تا پاسخ درست رو پیدا کنی.

با توجه به انواع بیابان (سرد و گرم) و علل ایجاد بیابان‌ها، کدام گزینه درست است؟

- الف) نامیب ب) پاتاگونی ج) تکه‌ماکان د) آتاگاما

- ۱) «د» همانند «الف» در زمرة بیابان‌های گرم قرار دارد، اما برخلاف «ج» در نتیجه دوری از منابع رطوبتی ایجاد شده است.
- ۲) «ج» برخلاف «الف» در نتیجه دوری از منابع رطوبتی ایجاد شده است، اما همانند «د» در زمرة بیابان‌های سرد قرار دارد.
- ۳) «ج» همانند «ب» در زمرة بیابان‌های سرد قرار دارد، اما برخلاف «الف» در اثر استقرار مرکز پرفشار ایجاد نشده است.
- ۴) «الف» برخلاف «د» در نتیجه استقرار مرکز پرفشار ایجاد شده است، اما همانند «ب» در زمرة بیابان‌های گرم قرار ندارد.

پاسخ: گزینه ۳ (پهراقیای یازدهم - درس ۳ - انواع بیابان‌ها؛ علل ایجاد بیابان‌ها)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه •• بیابان‌ها از نظر دما به دو گروه تقسیم می‌شوند:

نوع بیابان	ویژگی	مثال
گرم	در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند.	صحرای بزرگ آفریقا، صحرای استرالیا، نامیب، آتاکاما، لوت
سرد	در عرض جغرافیایی بالا یا در ارتفاعات زیاد قرار دارند.	پاتاگونی، گبی، تکه‌ماکان، ترکستان

علل ایجاد بیابان‌ها عبارت‌اند از:

علت ایجاد بیابان	مثال
استقرار مرکز پرفشار	صحرای بزرگ آفریقا، نامیب، آتاکاما
دوری از منابع رطوبت	گبی، تکه‌ماکان

پاسخ تشریحی براساس مندرجات جدول‌های بخش درس‌نامه، بیابان‌های تکه‌ماکان و پاتاگونی، هر دو در زمره بیابان‌های سرد قرار دارند، اما برخلاف بیابان نامیب در اثر استقرار مرکز پرفشار ایجاد نشده‌اند؛ بلکه در اثر دوری از منابع رطوبت شکل گرفته‌اند. بررسی سایر گزینه‌ها:

1 نامیب و آتاکاما، هر دو بیابان گرم هستند و هر دو در اثر عامل استقرار مرکز پرفشار ایجاد شده‌اند.

2 آتاکاما بیابان گرم است، نه سرد.

4 نامیب، هم بیابان گرم است و هم همانند آتاکاما در اثر عامل استقرار مرکز پرفشار ایجاد شده است.

دام تستی عدم توجه به علت ایجاد بیابان‌های نامیب و آتاکاما (که استقرار مرکز پرفشار است، نه دوری از منابع رطوبتی) می‌تونه باعث گرفتارشدن در دام 1 بشه. همچنین، عدم توجه به این نکته که آتاکاما بیابان گرمه (نه سرد)، می‌تونه تو رو تو دام 2 بندازه.

کدام گزینه درباره دره‌های V شکل درست است؟

- ۱) در نتیجه حرکت مورن‌ها توسط یخچال‌های کوهستانی پدید می‌آیند و دامنه‌های تنگ و پرشیب دارند.
- ۲) در پی شکستن گسل‌ها در محل چین‌خوردگی‌ها پدید می‌آیند و دامنه‌های کوتاه و کم‌شیب دارند.
- ۳) بر اثر جریان آب رودها و فرسایش آبی شکل می‌گیرند و دامنه‌های تنگ و پرشیب دارند.
- ۴) بر اثر پیشرفت پدیده کارست شکل می‌گیرند و دامنه‌های کوتاه و کم‌شیب دارند.

پاسخ: گزینه ۳

(پهراقیای یازدهم - درس ۴ - فرسایش طبیعی در کوهستان)

مشاوره آگه می‌بینی اکثر آزمون‌ها بایه سوال ساده شروع می‌شوند به وقت فکر نکنی گنگور هم همین قدر مهربونه و سوالات ساده داره! قصد ما اینه که آزمون بایه سوال نسبتاً ساده شروع بشه که ناامید نشی و با انگیزه بیشتر به سراغ سوالات بعدی بری؛ فقط همین و بس!

توسعه در نواحی کوهستانی، دره‌ها معمولاً به دو شکل دیده می‌شوند:

نوع دره	علت تشکیل
V شکل	بر اثر جریان آب رودها و فرسایش آبی شکل می‌گیرند.
U شکل	بر اثر فرسایش یخچالی طی هزاران سال پدید آمده‌اند.

نکته دره‌های V شکل در طی زمان، به تدریج عمیق‌تر و وسیع‌تر می‌شوند.

دره‌های V شکل بر اثر فرسایش توسط آب‌های جاری ایجاد می‌شوند و علت این که آن‌ها را با حرف V نام‌گذاری کرده‌اند این است که دامنه‌های پرشیب و تنگ دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) قسمت اول گزینه درباره دره‌های U شکل درست است.

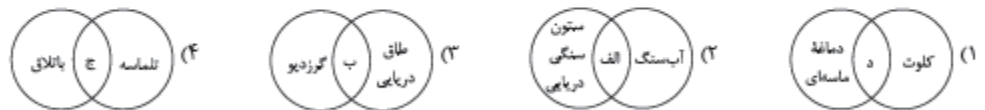
۲) هر دو قسمت گزینه نادرست است.

۳) شاید قسمت اول گزینه رو بشه به پورایی درست فرض کرد، اما قسمت دوم گزینه قطعاً نادرست است.

مهم‌ترین درسته که پدیده کارست هم به نوع فرسایش آبی (نفوذ آب به درون سنگ)، اما اولاً پدیده کارست با انحلال سنگ‌های آهکی، بیشتر غار ایجاد می‌کنه تا دره، و ثانیاً قسمت دوم ۲ نادرسته؛ پس بیا توی دام این گزینه نیفتی.

با توجه به موارد زیر، کدام مورد به درستی ترسیم شده است؟

- الف) نفوذ آب به درون شکاف‌ها و درزهای سنگ‌ها
ب) اشکال کاوشی و حاصل‌کننده شدن ذرات و انتقال آن‌ها
ج) ایجاد در مناطق فاقد پوشش گیاهی و دارای ماسه‌های نرم
د) اشکال تراکمی و حاصل انباشته شدن ذرات بر روی یکدیگر

پاسخ: گزینه ۳

(پهراقیای یازدهم - درس ۴ - فرسایش طبیعی در کوهستان‌ها (فرسایش انحرافی)، بیابان‌ها و سواحل)

مشاوره برای پاسخ به این سؤال، ابتدا باید کنار هر کدام از اشکال فرسایش که توی گزینه‌ها اومده (مثلاً باتلاق، گرز دیو و ...) برای خودت بنویسی که کاوشیه یا فرسایشیه، بعد ببینی دوتا مورد کدام گزینه از یک نوع هستن و اون گزینه رو با عبارت‌های صورت سؤال مطابقت بدی؛ به همین سادگی.

توسعه فرسایش در بیابان‌ها و سواحل بر دو نوع است:

نوع فرسایش	در بیابان‌ها	در سواحل
کاوشی (کنده‌شدن ذرات و انتقال آن‌ها)	دشت ریگی (رگ)، چاله‌های بادی، کلوت (پاردانگ)، ستون سنگی (گرزدیو یا دودکش جن)	ستون‌های سنگی دریایی، غارها، طاق‌های دریایی
تراکمی (انباشته‌شدن ذرات روی هم)	تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه)	آب‌سنگ‌ها، جزایر مرجانی، باتلاق‌ها، زبانه یا دماغه ماسه‌ای

نکته در نواحی بیابانی، «باد» مهم‌ترین عامل فرسایش است و نواحی ساحلی تحت تأثیر «امواج دریا، جزر و مد و باده دچار فرسایش می‌شوند.

توسعه «طاق‌های دریایی» در سواحل و «ستون‌های سنگی یا گرز دیوها» در بیابان‌ها، هر دو در اثر فرسایش کاوشی یعنی کنده‌شدن ذرات از محل خود و انتقال آن‌ها به مکان‌های دیگر ایجاد می‌شوند. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ کلوت از اشکال فرسایش کاوشی (کنده‌شدن ذرات) در بیابان‌ها و دماغه ماسه‌ای از اشکال فرسایش تراکمی (انباشت مواد) در سواحل است.

۲ آب‌سنگ‌ها و ستون‌های سنگی دریایی هر دو از اشکال فرسایش در سواحل هستند که اولی از نوع تراکمی (انباشت مواد) و دومی از نوع کاوشی (کنده‌شدن ذرات) است.

۳ تلماسه (تپه‌های ماسه‌ای) و باتلاق‌ها هر دو از اشکال فرسایش تراکمی هستند که اولی در بیابان‌ها و دومی در سواحل ایجاد می‌شود.

نکته ایجاد باتلاق‌ها ربطی به جابه‌جایی ماسه‌های نرم ندارد و باتلاق‌ها فاقد پوشش گیاهی نیز نیستند.

توسعه درسته که هر دو مورد مذکور در ۱ و ۲ در سواحل شکل می‌گیرند و هر دو با سنگ و آب سروکار دارن، اما خب فرایند ایجادشون با هم فرق داره؛ پس بیا توی دام این گزینه نیفتی.

۶۰ - گزینه «۳»

(کنکور سراسری ۹۹)

در هوازدگی فیزیکی، سنگ‌ها به قطعات کوچک‌تر خرد می‌شوند اما در ترکیب شیمیایی آن‌ها تغییری به وجود نمی‌آید. در نواحی گرم‌و‌خشک به‌علت اختلاف بالای دما در شب و روز، خردشدن سنگ‌ها به تشکیل و تکامل خاک در آن مناطق می‌انجامد.

در هوازدگی شیمیایی، ساختمان کانی‌ها و ترکیب شیمیایی سنگ‌ها نیز تغییر می‌کند. اکسیژن و رطوبت از عوامل مهم هوازدگی شیمیایی‌اند. مثال‌های این هوازدگی را در عبارت‌های (ج) و (د) صورت سؤال می‌توان مشاهده کرد.

(جغرافیا (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۴۱)

۶۱ - گزینه «۳»

(زهره دامپار)

در منطقه جنب حاره‌ای، توده‌های هوا در حوالی مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی فرومی‌نشینند و منطقه پرفشار را به‌وجود می‌آورند. در نتیجه کمربند بیابانی کره زمین در اطراف این دو مدار در سه قاره گسترده شده است.

(جغرافیا (۲)، نواحی طبیعی، صفحه‌های ۲۶ تا ۳۴)

۶۲ - گزینه «۳»

(زهرا رامیار)

غار علی‌صدر، از اشکال فرسایشی کارستی است. به‌طور کلی، کارست پدیده خوردگی و انحلال سنگ‌های آهکی است. آب‌هایی که با دی‌اکسیدکربن و هوا ترکیب می‌شوند، اسیدکربنیک تولید می‌کنند و با حل کردن آهک و گچ در خود می‌توانند موجب خوردگی و انحلال سنگ‌ها شوند.

(پغرافیا (۲)، نواهی طبیعی، صفحه‌های ۴۱ و ۴۶)

۶۳ - گزینه «۲»

(زهرا کتیبه)

اشکال تراکمی (الف) ← تپه‌های ماسه‌ای تلماسه (ه) / جزایر مرجانی (و)

اشکال کاوشی (ب) ← دشت ریگی، رگ (ج) / کلوت، یاردانگ (د)

(پغرافیا (۲)، نواهی طبیعی، صفحه‌های ۴۷ تا ۵۰)

۶۴ تست و پاسخ

طبق آمارگیری در کشوری با ۹۰ میلیون نفر جمعیت، با احتساب افرادی که به امید یافتن شغلی بهتر کار خود را رها کرده‌اند و در جست‌وجوی کار جدیدی هستند و افرادی که به تازگی وارد بازار کار شده‌اند، جمعیت بیکار معادل ۲۰ میلیون نفر است. اگر در این کشور جمعیت شاغل معادل ۳۰ میلیون نفر و جمعیت پایین‌تر از ۱۵ سال معادل ۲۸ میلیون نفر باشد: آن‌گاه:

(الف) جمعیت غیرفعال در این کشور چند نفر است؟

(ب) در این کشور چه نوعی از بیکاری در زمان فعلی مشهودتر است؟

(ج) نرخ بیکاری چند درصد است؟

(۱) الف) ۱۲ میلیون نفر / ب) بیکاری ساختاری / ج) ۴۰

(۲) الف) ۴۳ میلیون نفر / ب) بیکاری اصطکاکی / ج) ۶۰

(۳) الف) ۱۲ میلیون نفر / ب) بیکاری اصطکاکی / ج) ۴۰

(۴) الف) ۴۳ میلیون نفر / ب) بیکاری ساختاری / ج) ۶۰

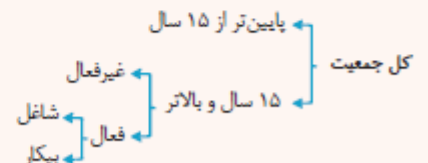
پاسخ: گزینه ۳

(درس ۸ - اشتغال و بیکاری، نرخ بیکاری)

نرخ بیکاری

نرخ بیکاری، اساسی‌ترین شاخص ارزیابی، وضعیت اشتغال کشور است. نرخ بیکاری از نسبت تعداد بیکاران به کل جمعیت فعال کشور ضرب در عدد ۱۰۰ به دست می‌آید.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$$

جمعیت زیر ۱۵ سال + جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت کل کشور

جمعیت فعال + جمعیت غیر فعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

نوع بیکاری	توضیحات
بیکاری اصطلاحی	<ul style="list-style-type: none"> این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. هم‌چنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورها وجود دارد.
بیکاری فصلی	<ul style="list-style-type: none"> زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی، شغل خود را از دست می‌دهند. مانند بیکاری برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان
بیکاری ساختاری	<ul style="list-style-type: none"> بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد، ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.
بیکاری دوره‌ای	<ul style="list-style-type: none"> بیکاری‌ای که هنگام «رکود اقتصادی» رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

الف)

جمعیت زیر ۱۵ سال + جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت کل کشور

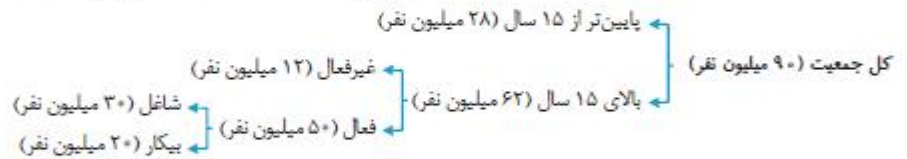
$$۹۰ = ۶۲ - ۲۸ = \text{جمعیت ۱۵ سال و بالاتر} \Rightarrow ۲۸ + \text{جمعیت ۱۵ سال و بالاتر} = ۹۰$$

جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

$$۵۰ = ۳۰ + ۲۰ = \text{جمعیت فعال}$$

جمعیت فعال + جمعیت غیرفعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

$$۱۲ = ۶۲ - ۵۰ = \text{جمعیت غیرفعال} \Rightarrow ۵۰ + \text{جمعیت غیرفعال} = ۶۲$$

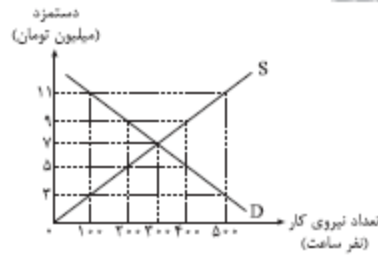
ب) بیکاری اصطلاحی: این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. هم‌چنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورها وجود دارد.

ج)

$$\text{درصد} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ = \frac{۲۰}{۵۰} \times ۱۰۰ = ۴۰$$

نوعیه با پاسخ به قسمت «الف» در ۱۲ و ۱۳ رد می‌شوند، در ۱۴ و ۱۵ قسمت «ج» یکسان است؛ در نتیجه با پاسخ به قسمت «ب» می‌توان گزینه صحیح را بدون محاسبه نرخ بیکاری مشخص کرد و سر جلسه از این راه می‌توانستید زمان را برای خودتان نگه دارید.

طبق نمودار مقابل:

الف) در چه سطحی از دستمزد، بازار به تعادل می‌رسد؟

ب) در سطح دستمزد ۵ میلیون تومان، بازار در چه شرایطی قرار می‌گیرد؟

ج) در سطح دستمزد ۱۱ میلیون تومان، کل دستمزد پرداختی در کشور چه قدر است؟

۱) الف) در سطح دستمزد ۹ میلیون تومان / ب) کمیود تقاضای نیروی کار / ج) ۵۵۰۰ میلیون تومان

۲) الف) در سطح دستمزد ۷ میلیون تومان / ب) مازاد تقاضای نیروی کار / ج) ۱۱۰۰ میلیون تومان

۳) الف) در سطح دستمزد ۷ میلیون تومان / ب) کمیود عرضه نیروی کار / ج) ۵۵۰۰ میلیون تومان

۴) الف) در سطح دستمزد ۹ میلیون تومان / ب) مازاد عرضه نیروی کار / ج) ۱۱۰۰ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۲

(درس ۸ - بازار نیروی کار)

الف) در محل تلاقی منحنی عرضه و منحنی تقاضا، یعنی در سطح دستمزد ۷ میلیون تومان و ۳۰۰ نفر نیروی کار، بازار به تعادل می‌رسد و در این سطح نه کمیود و نه مازاد تقاضای نیروی کار خواهیم داشت. (رد ۱ و ۴)

ب) در سطح دستمزد ۵ میلیون تومان، بازار با کمیود عرضه نیروی کار و یا مازاد تقاضای نیروی کار مواجه است، چراکه سطح دستمزد از دستمزد تعادلی (۷ میلیون تومان) پایین‌تر است و تعداد کمی از نیروی کار حاضر به استخدام در این سطح از دستمزد هستند (۲۰۰ نفر عرضه نیروی کار). اما بنگاه اقتصادی یا تقاضاکنندگان نیروی کار با این سطح از پرداختی مایل‌اند تعداد زیادتری نیروی کار (۴۰۰ نفر تقاضای نیروی کار) استخدام کنند. (رد ۱ و ۴)

ج) در سطح دستمزد ۱۱ میلیون تومان، چون سطح پرداختی از دستمزد تعادلی بیشتر است، ۱۰۰ نفر نیروی کار تقاضا می‌شود، اما عرضه نیروی کار ۵۰۰ نفر است، چون دستمزد بالاست و تعداد بیشتری از افراد مشتاق استخدام در این سطح از دستمزد هستند؛ بنابراین در این سطح از دستمزد حداکثر ۱۰۰ نفر نیروی کار استخدام می‌شود و خواهیم داشت:

$$\text{میلیون تومان } 1,100 = 11 \times 100 = \text{کل دستمزد پرداختی در کشور در سطح دستمزد } 11 \text{ میلیون تومان}$$

حداکثر نیروی کار استخدام شده

کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) اگر یک واحد پول، نتواند طی یک دوره ارزش خود را حفظ کند، کدام‌یک از وظایفش با چالش مواجه می‌شود؟

ب) کدام گزینه تعریف درست‌تری از «پشتوانه پول» ارائه می‌دهد؟

۱) الف) وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش - وسیله پرداخت‌های آینده / ب) امروزه پشتوانه تمامی پول‌ها، طلا و نقره موجود در خود پول و شمش‌های طلای نگهداری‌شده نزد بانک مرکزی است.

۲) الف) وسیله پرداخت در مبادلات - وسیله پرداخت‌های آینده / ب) اطمینانی که مردم به ارزش پول در مبادلات دارند، پشتوانه پول به شمار می‌رود.

۳) الف) وسیله پرداخت در مبادلات - وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش / ب) امروزه پشتوانه تمامی پول‌ها، طلا و نقره موجود در خود پول و شمش‌های طلای نگهداری‌شده نزد بانک مرکزی است.

۴) الف) وسیله پرداخت‌های آینده - وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش / ب) اطمینانی که مردم به ارزش پول در مبادلات دارند، پشتوانه پول به شمار می‌رود.

پاسخ: گزینه ۲

(درس ۹ - پول بیست و هفتم، وظایف پول)

الف) در صورتی که پول نتواند حفظ ارزش کند، نمی‌تواند وسیله مناسبی برای پس‌انداز و حفظ ارزش و یا پرداخت‌های آینده باشد، اما کماکان می‌تواند وسیله‌ای برای پرداخت در مبادلات و وسیله‌ای برای سنجش ارزش باشد. (یعنی بی‌وقتی پول نتواند ارزش خودش را در بازه (مثلاً به سال) حفظ بکند، نمی‌تواند انتظاری فوری برای پس‌انداز باشد. مثلاً شما پونصد میلیون تومان (که امروز می‌شود پانصد میلیارد تومان) را در دو سال در یک بانک می‌گذارید و بعد از دو سال دوباره می‌بینید که پول شما به ۲ میلیارد تومان رسیده است. یعنی پول شما در این دو سال به ۲ میلیارد تومان رسیده است.)

ب) پشتوانه پول = اطمینان مردم به ارزش پول در مبادلات

نوع پول	پشتوانه پول
زمانی که پول فلزی (طلا و نقره) رایج بود.	همان طلا و نقره موجود در خود پول بود.
زمانی که پول کاغذی (رسیدها) رایج بود.	پولهای فلزی و شمشهای طلا و جواهراتی بود که نزد صراف یا بانک بود.
پولهای فلزی، کاغذی، تحریری و الکترونیکی که امروزه در دست افراد یا در حساب آنها است.	قدرت اقتصادی کشورها

تست و پاسخ ۶۷

در یک جامعه، در ابتدای سال قیمت سید بازار برابر با ۳,۰۰۰ واحد پولی بوده است و در پایان سال به ۳,۴۵۰ واحد پولی رسیده است.

الف) نرخ تورم در این جامعه چند درصد است؟

ب) قدرت خرید پول چه تغییری کرده است؟

ج) اگر نرخ تورم در سال بعد ۱۰ درصد کاهش یابد، قیمت سید بازار در انتهای سال بعد چند واحد پولی خواهد شد؟

۱) الف) ۱۵ درصد / ب) ۱۵ درصد کاهش پیدا کرده است. / ج) ۳۱۰۵

۲) الف) ۲۲/۵ درصد / ب) ۲۲/۵ درصد کاهش پیدا کرده است. / ج) ۳۶۲۲/۵

۳) الف) ۲۲/۵ درصد / ب) ۲۲/۵ درصد افزایش پیدا کرده است. / ج) ۳۱۰۵

۴) الف) ۱۵ درصد / ب) ۱۵ درصد کاهش پیدا کرده است. / ج) ۳۶۲۲/۵

پاسخ: گزینه ۲

(درس ۹ - چگونه نرخ تورم را محاسبه می‌کنند؟)

الف) برای به دست آوردن نرخ تورم باید از فرمول زیر استفاده کنیم:

$$\text{درصد} = 100 \times \frac{\text{هزینه سید بازار در ابتدای سال} - \text{هزینه سید بازار در پایان سال}}{\text{هزینه سید بازار در ابتدای سال}} = 100 \times \frac{3,450 - 3,000}{3,000} = 15\%$$

ب) به هر میزان که نرخ تورم باشد (یا به عبارتی به هر میزان که سطح عمومی قیمت‌ها افزایش یابد) به همان میزان قدرت خرید پول کاهش پیدا می‌کند. در این مثال نرخ تورم برابر با ۱۵ درصد است؛ پس قدرت خرید پول ۱۵ درصد کاهش پیدا کرده است. (یارت پاشه رابطه قدرت خرید پول و نرخ تورم (یا سطح عمومی قیمت‌ها)، رابطه معکوسه.)

ج) اگر در سال بعد نرخ تورم ۱۰ درصد کاهش پیدا کند، نرخ تورم برابر با ۵ درصد خواهد شد (۵٪ = ۱۵٪ - ۱۰٪)؛ یعنی قیمت سید بازار ۵٪ افزایش پیدا می‌کند. (مواست پاشه، کم شدن نرخ تورم به معنی پایین آمدن سطح عمومی قیمت‌ها نیست، صرفاً به معنی اینکه قیمت‌ها رشد کمتری نسبت به قبل داشتن، همین!)

$$100 \times \frac{\text{هزینه سید بازار در انتهای سال جاری} - \text{هزینه سید بازار در انتهای سال بعد}}{\text{هزینه سید بازار در انتهای سال جاری}} = \text{نرخ تورم}$$

$$5 = \frac{3,450 - \text{هزینه سید بازار در انتهای سال بعد}}{3,450} \times 100$$

$$\Rightarrow 3,450 - \text{هزینه سید بازار در انتهای سال بعد} = \frac{5 \times 3,450}{100}$$

$$\Rightarrow \text{واحد پولی} = \frac{5 \times 3,450}{100} + 3,450 = 3,622/5$$

ب) **راه حل تستی** اگر نرخ تورم را داشته باشیم و سطح عمومی قیمت‌ها (هزینه سید بازار) در سال جدید را از ما بخواهند، راحت می‌توانیم

به جواب برسیم. کافی است نرخ تورم را به صورت یک عدد اعشاری بنویسیم، سپس آن را با عدد یک جمع کنیم و در مرحله بعد عدد به دست آمده را در میزان سطح عمومی قیمت‌ها (هزینه سید بازار) در سال قبل ضرب کنیم تا سطح عمومی قیمت‌ها (هزینه سید بازار) در سال جدید را به دست آوریم؛ در نتیجه در این سؤال خواهیم داشت:

$$1/05 = 1 + 0/05 \rightarrow \text{با عدد یک جمع می‌کنیم.} \rightarrow 0/05 = 5/100 \rightarrow \text{به صورت عدد اعشاری می‌نویسیم.} \rightarrow 5/100 = 0/05 = \text{نرخ تورم}$$

$$\text{واحد پولی} = 1/05 \times 3,450 = 3,622/5 \rightarrow \text{عدد به دست آمده را در میزان هزینه سید بازار در سال قبل ضرب می‌کنیم.}$$

با توجه به اطلاعات جدول زیر که مربوط به یک جامعه فرضی است:

ارزش کل اسکناس‌های در گردش	۱۵۰۰۰ واحد پولی
ارزش چک‌پول	۱۰۰۰ واحد پولی
ارزش سپرده‌های جاری	۲۵۰۰ واحد پولی
ارزش حساب‌های پس‌انداز بلندمدت	۱۱۰۰۰ واحد پولی
ارزش کل مسکوکات	$\frac{1}{12}$ ارزش کل اسکناس‌های در گردش
ارزش کل شبه‌پول خلق‌شده توسط بانک‌ها	$\frac{2}{5}$ برابر ارزش حجم پول

الف) میزان حجم پول در گردش در این جامعه چند واحد پولی است؟

ب) ارزش کل نقدینگی در این جامعه چند واحد پولی است؟

ج) ارزش حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت در این جامعه چند واحد پولی است؟

- (۱) الف) ۲۵۲۵۰ / ب) ۶۹۱۲۵ / ج) ۳۶۷۵۰
 (۲) الف) ۱۹۷۵۰ / ب) ۶۵۱۹۲ / ج) ۳۶۷۵۰
 (۳) الف) ۲۵۲۵۰ / ب) ۶۵۱۹۲ / ج) ۳۸۳۷۵
 (۴) الف) ۱۹۷۵۰ / ب) ۶۹۱۲۵ / ج) ۳۸۳۷۵

پاسخ: گزینه ۴

(درس ۹ - نقدینگی)

توسعه نامه فرمول‌های مهم

چک‌پول + سپرده‌های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول
 حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت = شبه‌پول
 شبه‌پول + حجم پول = نقدینگی

سپرده‌های دیداری همان حساب‌های جاری هستند.

الف)

$$\text{ارزش کل اسکناس‌های در گردش} = \frac{1}{12} \times \text{ارزش مسکوکات}$$

$$\text{واحد پولی } 1,250 = \frac{1}{12} \times 15,000 = \text{ارزش مسکوکات}$$

$$\text{چک‌پول} + \text{سپرده‌های دیداری (جاری)} + \text{اسکناس و مسکوکات} = \text{حجم پول}$$

$$\text{واحد پولی } 19,750 = 1,250 + 15,000 + 2,500 + 1,000 = \text{حجم پول}$$

ب)

$$\text{ارزش کل پول} = \frac{2}{5} \times \text{شبه‌پول}$$

$$\text{واحد پولی } 49,375 = \frac{2}{5} \times 19,750 = \text{شبه‌پول}$$

$$\text{شبه‌پول} + \text{حجم پول} = \text{نقدینگی}$$

$$\text{واحد پولی } 69,125 = 19,750 + 49,375 = \text{نقدینگی}$$

ج)

$$\text{حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت} + \text{حساب‌های پس‌انداز بلندمدت} = \text{شبه‌پول}$$

$$49,375 = 11,000 + \text{حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت}$$

$$\Rightarrow \text{واحد پولی } 38,375 = 49,375 - 11,000 = \text{حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت}$$

کشوری در سال گذشته با رکود اقتصادی مواجه بوده است. در این صورت:

الف) این کشور دارای کدام نوع از بیکاری بوده است؟

ب) کدام سیاست پولی، می‌تواند شرایط اقتصادی این کشور را بهبود دهد؟

۱) الف) دوره‌ای / ب) افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی) مانند خرید اوراق مشارکت در دست مردم

۲) الف) ساختاری / ب) کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی) مانند فروش اوراق مشارکت به مردم

۳) الف) دوره‌ای / ب) کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی) مانند فروش اوراق مشارکت به مردم

۴) الف) ساختاری / ب) افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی) مانند خرید اوراق مشارکت در دست مردم

پاسخ: گزینه ۱

(درس ۸ - انواع بیکاری / درس ۹ - علل تورم و نقش دولت)

توسعه انواع سیاست‌های پولی

انواع سیاست‌های پولی	شرایط اخذ این سیاست توسط بانک مرکزی	یکی از روش‌های اعمال این سیاست: (سیاست بازار باز (فروش یا خرید اوراق مشارکت))
کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی)	زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن	بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت به مردم، به طور مستقیم از مقدار پول در دست مردم بکاهد و تورم را کنترل و نقدینگی در گردش را کاهش دهد.
افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی)	در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد.	بانک مرکزی می‌تواند با خرید اوراق مشارکت در دست مردم، به طور مستقیم نقدینگی بیشتری را به جامعه تزریق کند.

الف) در صورت سؤال داریم: کشور در سال گذشته با رکود اقتصادی مواجه بوده است. با توجه به تعریف بیکاری دوره‌ای

(بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد). می‌توان نتیجه گرفت نوع بیکاری در این کشور، «بیکاری دوره‌ای» است.

ب) در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد، بانک مرکزی می‌تواند با اعمال سیاست پولی انبساطی (افزایش نقدینگی در گردش) از طریق خرید اوراق مشارکت در دست مردم، به طور مستقیم نقدینگی بیشتری را به جامعه تزریق کند و شرایط اقتصادی کشور را بهبود دهد.

کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) به چه دلیل معمولاً بیکاری را بیشتر از آن‌چه اعلام می‌شود، حس می‌کنیم؟

ب) بیکاران معمولاً علاوه بر از دست دادن بیمه خود را نیز از دست می‌دهند.

ج) تأثیر بیکاری بر درآمد مالیاتی دولت چگونه است؟

۱) الف) در محاسبه نرخ بیکاری توسط مرکز آمار، افرادی که از جست‌وجوی کار دلسرد شده‌اند، بیکار محسوب نمی‌شوند. / ب) درآمد -

خدمات درمانی / ج) درآمد مالیاتی دولت به دلیل بیکاربودن کارگران و کاهش تولید شرکت‌ها کاهش می‌یابد.

۲) الف) برخی افراد ممکن است به دلایلی مانند اشتغال در بخش غیررسمی یا به امید بهره‌مندی از بیمه بیکاری و ... با مأموران آمارگیری

درباره وضعیت شغلی خود با صداقت برخورد نکنند. / ب) شغل - بیکاری / ج) درآمد مالیاتی دولت به دلیل صرف هزینه‌های بیشتر برای

انجام برنامه‌های اجتماعی افزایش می‌یابد.

۳) الف) در محاسبه نرخ بیکاری توسط مرکز آمار، همه کسانی که در غیر از زمینه تخصصی‌شان مشغول به کار و فعالیت باشند را شاغل به حساب

نمی‌آورند. / ب) درآمد - خدمات درمانی / ج) درآمد مالیاتی دولت به دلیل صرف هزینه‌های بیشتر برای انجام برنامه‌های اجتماعی افزایش می‌یابد.

۴) الف) در محاسبه نرخ بیکاری توسط مرکز آمار، کسانی که به صورت پاره‌وقت مشغول به کارند و در جست‌وجوی شغل تمام وقت هستند را

شاغل به حساب نمی‌آورند. / ب) شغل - بیکاری / ج) درآمد مالیاتی دولت به دلیل بیکاربودن کارگران و کاهش تولید شرکت‌ها کاهش می‌یابد.

(درس ۸ - چرا بیکاری را بیشتر از آن‌چه اعلام می‌شود احساس می‌کنیم؟، بیکاری و رکود به پدیده‌هایی دارد؟)

پاسخ: گزینه ۱

(پاسخ تشریحی الف)

چرا بیکاری را بیشتر از آن‌چه اعلام می‌شود، احساس می‌کنیم؟	
تصور عموم مردم	طبق تعریف اقتصاددانان
کسانی که از جست‌وجوی شغل دلسرد شده‌اند، خود را بیکار محسوب می‌کنند.	کسانی که از جست‌وجوی شغل دلسرد شده‌اند، بیکار محسوب نمی‌شوند.
معمولاً کسانی که به صورت پاره‌وقت مشغول به کارند در جست‌وجوی شغل تمام‌وقت هستند و خود را شاغل به حساب نمی‌آورند.	همه کسانی را که به صورت پاره‌وقت مشغول به کارند شاغل به حساب می‌آورند.
همه کسانی که در غیر از زمینه تخصصی‌شان مشغول به کار و فعالیت باشند، خود را شاغل به حساب نمی‌آورند.	همه کسانی را که در غیر از زمینه تخصصی‌شان مشغول به کار و فعالیت باشند، شاغل محسوب می‌کنند.
برخی افراد نیز ممکن است به دلایلی مانند اشتغال در بخش غیررسمی یا به امید بهره‌مندی از بیمه بیکاری و ... با مأموران آمارگیری درباره وضعیت شغلی خود با صداقت برخورد نکنند.	

بررسی قسمت «الف» در گزینه‌ها:

۱) صحیح است. کسانی که از جست‌وجوی شغل دلسرد شده‌اند، بیکار محسوب نمی‌شوند.

۲) صحیح است.

۳) نادرست است؛ در محاسبه نرخ بیکاری توسط مرکز آمار، همه کسانی که در غیر از زمینه تخصصی‌شان مشغول به کار و فعالیت باشند شاغل

به حساب می‌آیند، در حالی که آن‌ها خود را شاغل به حساب نمی‌آورند.

۴) نادرست است؛ در محاسبه نرخ بیکاری توسط مرکز آمار، کسانی که به صورت پاره‌وقت مشغول به کارند و در جست‌وجوی شغل تمام‌وقت

هستند شاغل به حساب می‌آیند، در حالی که آن‌ها خود را شاغل به حساب نمی‌آورند و در جست‌وجوی شغل تمام‌وقت هستند.

ب) بیکاری مشکلات زیادی برای بیکاران و خانواده‌های آن‌ها به وجود می‌آورد. علاوه بر از دست دادن درآمد خانوار، بسیاری از بیکاران، بیمه

خدمات درمانی خود را نیز از دست می‌دهند. (وقتی کسی بیکاره از بیمه بیکاری می‌تواند استفاده کند و نه وقتی که کار دارد.)

ج) بیکاری تأثیری منفی بر بودجه دولت (مواجهه با کسری بودجه) دارد. میزان بالای بیکاری، دولت را مجبور به صرف پول بیشتر برای برنامه‌های

اجتماعی (مانند بیمه بیکاری، کمک به تغذیه خانواده‌های نیازمند) می‌کند، در حالی که درآمد مالیاتی دولت به دلیل بیکاربودن کارگران و

کاهش تولید شرکت‌ها کاهش یافته است.

نکته با بیکارشدن افراد، درآمد دولت از محل مالیات بر درآمد کاهش می‌یابد. (الف) هزینه‌های اجتماعی، مطرح دولت رو افزایش می‌دهد، اما درآمدهای دولت رو کم نمی‌کند.

تست و پاسخ ۷۱

کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) عدم وجود وسیله‌ای برای سنجش ارزش، موجب پدید آمدن کدام وسیله برای مبادله شد؟

ب) چرا به چک، پول تحریری نیز می‌گویند؟

ج) چه چیزی را نخستین اسکناس نامیدند؟

۱) الف) کالاهای خاص و پرترفدار در هر منطقه / ب) چون چک برخلاف اسکناس که چاپی است، توسط خود افراد تحریر می‌شود. /

ج) پول‌های منتشرشده توسط یک بانک تجاری

۲) الف) سکه‌های فلزی / ب) چون براساس مبلغ تحریرشده بر روی چک، بانک موجودی حسابی را کاهش و موجودی حساب دیگری را افزایش می‌دهد. / ج) رسیدهای کاغذی صادرشده توسط صرافان و بازرگانان

۳) الف) کالاهای خاص و پرترفدار در هر منطقه / ب) چون افراد خودشان مبلغ چک را روی آن می‌نویسند. / ج) رسیدهای کاغذی صادرشده توسط صرافان و بازرگانان

۴) الف) سکه‌های فلزی / ب) چون افراد خودشان مبلغ مورد نظر را روی چک تحریر می‌کنند. / ج) پول‌های منتشرشده توسط یک بانک تجاری

(درس ۹ - پول پیست ۶)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی بررسی عبارت‌ها:

الف) مشکلات مبادله نهاتری از جمله نبودن وسیله‌ای برای سنجش ارزش (به معنای مبادله چه قدر از یک کالا با چه میزان از کالای دیگر) باعث شد افراد هر منطقه، کالایی خاص و پرترفدار را برای استفاده در مبادلات به کار گیرند.

ب) چون افراد خودشان مبلغ چک را روی آن می‌نویسند، به آن «پول تحریری» یا «ثبتی» گفته می‌شود.

ج) عده‌ای از بازرگانان در معاملات خود به جای پرداخت سکه‌های فلزی، رسیدی صادر می‌کردند که بیانگر بدهی آنان بود. طرف مقابل هم براساس اعتمادی که داشت، این رسید را می‌پذیرفت. به تدریج بازرگانی که به یکدیگر اعتماد داشتند، این رسیدها را بین خود مبادله می‌کردند. مردم هم برای در امان ماندن از خطرهای احتمالی و همچنین رهایی‌یافتن از حمل مسکوکات در معامله‌ها، پول‌های خود را به تجار یا صرافان معتبر می‌سپردند و در مقابل، رسید معتبر از آنان دریافت می‌کردند و در معاملات خود این رسیدها را به کار می‌گرفتند. این رسیدها در واقع نخستین اسکناس‌ها بود که پشتوانه آن‌ها طلا و نقره‌ای بود که نزد صرافان و بازرگانان نگهداری می‌شد.

تست و پاسخ ۷۲

کدام گزینه دربردارنده پاسخ دو پرسش زیر است؟

الف) در دوران کنونی پشتوانه پول‌های کاغذی، فلزی، تحریری و ... چیست؟

ب) هر یک از موارد زیر به کدام یک از وظایف پول اشاره دارد؟

• در صورتی که در یک کشور نیاز به اعمال سیاست پولی انقباضی باشد، این وظیفه پول به درستی تحقق نمی‌یابد.

• این‌که واحد پول مالزی، رینگیت و واحد پول چین، یوان است به این وظیفه پول اشاره دارد.

۱) الف) جواهرات و شمش‌های طلا و ارزهای نگهداری شده نزد بانک مرکزی / ب) وسیله پرداخت‌های آینده - وسیله سنجش ارزش

۲) الف) قدرت اقتصادی کشور / ب) وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش - وسیله پرداخت در مبادلات

۳) الف) جواهرات و شمش‌های طلا و ارزهای نگهداری شده نزد بانک مرکزی / ب) وسیله پرداخت‌های آینده - وسیله پرداخت در مبادلات

۴) الف) قدرت اقتصادی کشور / ب) وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش - وسیله سنجش ارزش

(درس ۹ - پول پیست ۶ و وظایف پول، عمل تورم و نقش دولت)

پاسخ: گزینه ۴

نوع پول	پشتوانه پول
زمانی که پول فلزی (طلا و نقره) رایج بود.	همان طلا و نقره موجود در خود پول بود.
زمانی که پول کاغذی (رسیدها) رایج بود.	پولهای فلزی و شمشهای طلا و جواهراتی بود که نزد صراف یا بانک بود.
پولهای فلزی، کاغذی، تحریری و الکترونیکی که امروزه در دست افراد یا در حساب آنهاست.	قدرت اقتصادی کشورها

وظایف پول.

<ul style="list-style-type: none"> در هنگام خرید و فروش هر کالایی، پول پرداخت می‌شود. افراد در مبادلات پول را می‌پذیرند، زیرا می‌دانند دیگران نیز هنگام فروش کالا یا خدمات خود، آن را خواهند پذیرفت. نقش اصلی پول در مبادلات = آسان‌سازی مبادله 	۱) وسیله پرداخت در مبادلات
<ul style="list-style-type: none"> می‌توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آنها را با هم سنجید. عملاً پول، کار خرید و فروش کالاها را مختلف و تبدیل قیمت‌ها را به یکدیگر آسان می‌کند. هر کشور دارای واحد ارزش خاص خود است، مانند یورو در اتحادیه اروپا، دلار در آمریکا و ریال (تومان) در ایران 	۲) وسیله سنجش ارزش
<ul style="list-style-type: none"> علاوه بر مخارج روزمره، برخی مخارج غیرقابل پیش‌بینی وجود دارد. افراد پولهایی را که نزد خود پس‌انداز کرده‌اند، به عنوان وسیله حفظ ارزش در زمان لازم مورد استفاده قرار می‌دهند (فرد باید همواره مقداری پول را برای رفع نیازهای آینده خود نگهداری کند). همچنین برخی اوقات افراد تمایل دارند بخشی از ثروت و دارایی خود را به شکل پول نگه دارند. 	۳) وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش
<ul style="list-style-type: none"> در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند — می‌تواند وسیله مناسبی برای پرداخت‌های آینده نیز باشد. اکثر معاملات تجاری در مقابل پرداخت‌های آینده صورت می‌گیرد. همانند خریدهای اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی 	۴) وسیله پرداخت‌های آینده

الف) امروزه پولهای فلزی و کاغذی و تحریری و الکترونیکی که در دست افراد یا در حساب آنهاست، پشتوانه‌ای به‌جز قدرت اقتصادی کشور ندارد. یکی از وظایف پول، وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش است. افراد پولهایی را که نزد خود پس‌انداز کرده‌اند، به عنوان وسیله حفظ ارزش در زمان لازم مورد استفاده قرار می‌دهند. این وظیفه زمانی تحقق می‌یابد که پول بتواند در مقابل سطح عمومی قیمت‌ها ارزش خود را حفظ کند. در صورتی که در یک کشور، نیاز به اعمال سیاست پولی انقباضی باشد، یعنی کشور درگیر تورم است و پول نمی‌تواند ارزش خود را حفظ کند، در نتیجه وظیفه «پس‌انداز و حفظ ارزش پول» نمی‌تواند به درستی تحقق یابد.

ب) وسیله سنجش ارزش: با پول می‌توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آنها را با هم سنجید. عملاً پول، کار خرید و فروش کالاها را مختلف و تبدیل قیمت‌ها را به یکدیگر آسان می‌کند. هر یک از کشورها دارای واحد ارزش خاص خود است؛ مثلاً واحد ارزش در اتحادیه اروپا، یورو و در آمریکا دلار و ... است.

کدام گزینه متضمن پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) در کدام گزینه به یکی از علل به وجود آمدن تورم در جامعه، اشاره شده است؟

ب) در کشوری فرضی با بیکاری شدید و کاهش سطح تولید مواجه شده‌ایم. اعمال کدام سیاست پولی در این شرایط راهگشاست؟

ج) در شرایطی که دولت بخواهد برای مقابله و کنترل تورم، عرضه را افزایش دهد، کدام راهکار برای تنظیم بازار اعمال می‌شود؟

۱) الف) هماهنگ‌نبودن افزایش نقدینگی با افزایش تولید در کشور / ب) سیاست پولی انقباضی / ج) افزایش میزان صادرات

۲) الف) نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد به صورت فزونی عرضه بر تقاضا / ب) سیاست پولی انقباضی / ج) افزایش ظرفیت‌های تولیدی

۳) الف) هماهنگ‌نبودن افزایش نقدینگی با افزایش تولید در کشور / ب) سیاست پولی انبساطی / ج) کاهش میزان صادرات

۴) الف) نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد به صورت فزونی تقاضا بر عرضه / ب) سیاست پولی انبساطی / ج) افزایش میزان واردات

(درس ۹ - ملل تورم و نقش دولت)

پاسخ: گزینه ۲

درس نامه

دلایل به وجود آمدن تورم در جامعه:

۱) نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد (فزونی تقاضا بر عرضه)

• در این شرایط دولت برای مقابله و کنترل تورم: باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد.

روش‌های دولت برای افزایش عرضه کالاها: ۱) ظرفیت‌های تولیدی را افزایش می‌دهد (این روش زمان‌بر است).
۲) از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند. (روش ترجیحی دولت)

۲) یکی دیگر از دلایل وجود تورم در جامعه: هماهنگ‌نبودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید (در این حالت دولت برای کنترل تورم باید میزان نقدینگی در کشور را کنترل کند).

۳) در کشور ما: افزایش درآمدهای نفتی (اگرچه گاهی به افزایش ظرفیت‌های تولیدی کمک کرده است)، باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی شده است که تورم‌زا است.

۴) در کشور ما: نوسانات نرخ ارز هم می‌تواند اثر منفی بر ارزش پول ملی ما بگذارند و باعث کاهش قدرت خرید پول ملی و در نتیجه منجر به تورم شود.
• به سیاست‌هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای «مدیریت حجم نقدینگی» و «حفظ ارزش پول» اعمال می‌کند، «سیاست‌های پولی» می‌گویند.

انواع سیاست‌های پولی ۱) کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی): مانند: فروش اوراق مشارکت به مردم

۲) افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی): مانند: خرید اوراق مشارکت در دست مردم

انواع سیاست‌های پولی	شرایط اتخاذ این سیاست توسط بانک مرکزی	روش اعمال سیاست‌های پولی
کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی)	زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن	بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت به مردم به طور مستقیم از مقدار پول در دست مردم بکاهد و تورم را کنترل و نقدینگی در گردش را کاهش دهد.
افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی)	در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد.	بانک مرکزی می‌تواند با خرید اوراق مشارکت در دست مردم به طور مستقیم نقدینگی بیشتری را به جامعه تزریق کند.

پاسخ تشریحی الف)

۱) نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد به صورت فزونی تقاضا بر عرضه

علل به وجود آمدن تورم در جامعه ۲) هماهنگ‌نبودن افزایش نقدینگی با افزایش تولید در کشور

۳) در کشور ما: افزایش درآمدهای نفتی و نوسانات نرخ ارز

ب) در شرایط رکود (افزایش بیکاری، کاهش تولید)، دولت از طریق بانک مرکزی با اعمال سیاست پولی انبساطی می‌تواند با افزایش سطح پول در گردش یا افزایش نقدینگی تا حدی شرایط را بهبود بخشد.

ج) دولت برای مقابله و کنترل تورم باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد. دولت به دو روش می‌تواند عرضه را افزایش دهد و بازار را تنظیم کند:

۱) افزایش ظرفیت‌های تولیدی ۲) افزایش میزان واردات

